

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 10Co/58/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5717208296
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 02. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Amália Paulerová
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2021:5717208296.1

Uznesenie

Krajský súd v Žiline, ako odvolací súd, v senáte v zložení z predsedníčky senátu JUDr. Amálie Paulerovej a členov senátu - sudcov JUDr. Róberta Urbana a JUDr. Erika Vargu, v právnej veci žalobkyne - Ing.Q. K., rod. K., nar. XX.X.XXXX, bytom B. X, XXX XX P., v zastúpení právne - JUDr. Michal Krnáč, advokát so sídlom Vojtecha Tvrdeho 793/21, 010 01 Žilina, IČO: 37 904 779, proti žalovanému - N. N. v zastúpení právne - JUDr. Mario Buksa, právne služby, s.r.o., advokátska kancelária so sídlom Červenej armády 1, 036 01 Martin, IČO: 36 862 819, o neplatnosť zaopatrovacej zmluvy, o určenie nehnuteľností do dedičstva po poručiťovi L. K. zomrel dňa X.X.XXXX, na základe odvolania žalovaného voči rozsudku Okresného súdu Martin č. k. 5C/23/2017-317 zo dňa 5. decembra 2019 a na základe odvolania žalovaného proti dopĺňaciemu rozsudku Okresného súdu Martin č. k. 5C/23/2017-361 zo dňa 6.2.2020, takto

rozhodol:

Z r u š u j e v celom rozsahu rozsudok Okresného súdu Martin č. k. 5C/23/2017-317 zo dňa 5. decembra 2019 v spojení s dopĺňacím rozsudkom č. k. 5C/23/2017-361 zo dňa 6.2.2020 a v r a c i a vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Súd prvej inštancie (ďalej „ okresný súd „) odvolaním napadnutým rozsudkom (vo výroku I.) určil neplatnosť Zaopatrovacej zmluvy zo dňa 19.9.2016 v spojení s Dodatkom č. 1 zo dňa 19.9.2016 uzatvorenej medzi N. N., rod. N., nar. XX.X.XXXX, bytom C., Ul. XX. A. XX/XX ako „opatrovateľom“ a L. K., rod. K., nar. XX.X.XXXX, bytom N., A. I. č.XXX/XX ako „opatrovancom“. Priznal žalobkyni (vo výroku II.) voči žalovanému nárok na náhradu účelne vynaložených trov konania v rozsahu 100 % s tým, že o výške trov konania rozhodne samostatným rozhodnutím po právoplatnosti rozsudku. Dopĺňacím rozsudkom (na č. I. 360 - 362 spisu) okresný súd určil nehnuteľnosť zapísanú na LV č. XXXX ako pozemok parc. registra „C“ č. 791/3 o výmere 248m² - druh pozemku záhrady a pozemok parc. registra „C“ č. 791/5 o výmere 114 m² - druh pozemku zastavané plochy a nádvoría, v spoluvlastníckom podiele 1 a nehnuteľnosť zapísanú na LV č. XXXX ako byt č. X na prízemí vo vchode č. XX rodinného domu so súp. č. XXX - stavba v katastri nehnuteľnosti označená a evidovaná ako 2 bytové jednotky - ul. A. I. XX, ktorý je postavený na pozemku parc. registra „C“, č. 791/2 o výmere 434 m² - druh pozemku zastavané plochy a nádvoría, v spoluvlastníckom podiele 1 a pozemok - parc. registra „C“ č. 791/2 o výmere 434 m² - druh pozemku zastavané plochy a nádvoría, na ktorom je postavená stavba so súp. Č. XXX - rodinný dom s názvom stavba 2 bytové jednotky - ul. A. I. XX, pozemok parc. registra „C“, č. 791/2 v spoluvlastníckom podiele 2/4-iny, nachádzajúce sa v k.ú. N. do dedičstva po poručiťovi L. K., nar. XX.X.XXXX, zomrel X.X.XXXX.

2. Okresný súd posúdil žalobkyňou vymedzené dôvody o ktoré oprela v žalobe neplatnosť zaopatrovacej zmluvy, prvý dôvod ňou tvrdený spochybňujúci podpis poručiťľa (aj ako otec žalobkyne) na zaopatrovacej zmluve sa preukázal na základe vykonaného dokazovania (výsledkami dvoch znaleckých posudkov predložených súdu) ako neopodstatnený. Druhý namietaný dôvod neplatnosti - porušenie zákonného predkupného práva žalobkyne ako podielovej spoluvlastníčky nehnuteľností -

tvoriace aj predmet zaopatrovacej zmluvy okresný súd uznal, následne jej žalobe v celom rozsahu vyhovel.

3. V skutkovom vymedzení žaloby žalobkyňa argumentovala tým, že v čase uzatvorenia zaopatrovacej zmluvy bola spoluvlastníčkou druhej polovice sporných nehnuteľností, svoj podiel nadobudla od otca na základe kúpnej zmluvy za kúpnu cenu určenú na úhradu všetkých peňažných záväzkov predávajúceho / otca a ona po uzavretí kúpnej zmluvy vyplatila všetky pohľadávky v exekučných konaniach (vydané exekučné príkazy na nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXXX a XXXX) vedených voči jeho osobe. Zdôraznila, že nedala súhlas k prevodu spoluvlastníckeho práva z jej otca na žalovaného, žiadny návrh na uzavretie zmluvy jej doručený nebol a nebola oboznámená ani s úmyslom prevodu spoluvlastníckeho podielu svojho otca na žalovaného. Dodala, že bola v kontakte so svojim otcom, bol ťažšej povahy, zle s ním vychádzala, túto skutočnosť rešpektovala a rovnako sa aj k nemu správala.

4. Žalovaný sa voči žalobe bránil, okrem iného tvrdil, že medzi L. K./ otcom žalobkyne a ním bol blízky vzťah, ktorý vznikol na základe spolužitia v blízkosti, totiž v roku 2012 sa prisťahoval do vedľajšieho bytu, kde žila a žije jeho priateľka, v podstate išlo o dom, v ktorom sa nachádzali dve bytové jednotky a patrila k tomu aj záhrada. Žalovaný vo vyjadreniach podrobne opísal charakter blízkeho vzťahu s otcom žalobkyne, mal za to, že otec žalobkyne previedol spoluvlastnícky podiel v konkretizovaných nehnuteľnostiach na neho zaopatrovacou zmluvou ako odplatu za poskytnutú starostlivosť.

5. Okresný súd svoje skutkové zistenia vyvodil nielen z listinných dôkazov, z výsluchu účastníkov, ale aj z výsluchu svedkov, napr. Mgr. N. Z., Ing. arch. N. R., K. E. a v rovine právnej vec posudzoval podľa hmotnoprávných kritérií ust. § 140, § 116 Občianskeho zákonníka.

6. Zdôraznil právnú podstatu zákonného predkupného práva - povinnosť podielového spoluvlastníka, ktorý sa rozhodne previesť svoj podiel, ponúknuť ho na kúpu najskôr ostatným podielovým spoluvlastníkom ako oprávneným z predkupného práva, keďže zmluvná voľnosť nakladať, scudzovať, previesť spoluvlastnícky podiel je obmedzená zákonným predkupným právom. L. K. takto nepostupoval a zaopatrovacou zmluvou previedol spoluvlastnícke podiely k nehnuteľnostiam na žalovaného. Na základe dokazovania okresný súd vyhodnotil za nesporné, že žalobkyňa s prevodom nesúhlasila, ani nepoznala úmysel otca uzavrieť takýto právny úkon a ďalšou nespornou skutočnosťou pre súd bolo, že žalovaný a L. K. neboli v žiadnom rodinnom vzťahu. Pre riešenie občianskoprávny vzťah/ vzťahy je ale právne významné, či ich účastníkmi sú blízke osoby alebo nie. Okresný súd odkázal na ust. § 116 Občianskeho zákonníka vymedzenie v ňom pojmu blízkych osôb, ďalej odkazuje na ust. § 117 Občianskeho zákonníka - v ňom ustanovené ako sa zisťuje stupeň príbuzenstva. Iné osoby sú blízkymi osobami za dvoch podmienok : a) navzájom sú v rodinnom alebo obdobnom pomere, b) ak by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich druhá dôvodne pociťovala ako vlastnú ujmu. Či jedna osoba bude pociťovať ujmu spôsobenú inej osobe ako vlastnú a či to pociťuje dôvodne, je potrebné vždy podľa názoru súdu riadne zvážiť. Pri posudzovaní sa nevychádza len z duševných stavov určitej osoby, ale predovšetkým z hľadiska objektívneho a spoločenského. Pri aplikácii pojmu „blízka osoba“ vo vzťahu k právnemu úkonu a vo vzťahu k prevodu spoluvlastníckeho podielu na blízku osobu musí vzťah konajúceho subjektu a „blízkej osoby“ vykazovať určité vlastnosti. Súd dôvodí ďalej, že na základe výpovedí svedkov bolo možné konštatovať, že vzťah medzi otcom žalobkyne a žalovaným bol vzťah blízky, zákonodarca ale explicitne nezahrnul do definície blízkej osoby v § 116 Občianskeho zákonníka suseda. Musí preto byť ich vzťah vzájomne posudzovaný ako vzťah výnimočný, vymykajúci sa z bežného koloritu rodinných vzťahov. Okrem príbuzných je vyčlenená kategória blízkych osôb, ktoré tvoria iné osoby v rodinnom alebo obdobnom pomere, ktorých vzájomné vzťahy sú na takej úrovni, že by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, druhá dôvodne pociťovala ako vlastnú. V rodinnom pomere sú ďalší príbuzní v bočnom rade, kde však nemožno zaradiť žalovaného, keďže neexistoval medzi ním a otcom žalobkyne žiadny príbuzenský vzťah, nežili ani v spoločnej domácnosti. Ak by odplatu za zaopatrenie p. K. mal byť prevod spoluvlastníckeho podielu k dotknutým nehnuteľnostiam na žalovaného, mal byť prevádzaný spoluvlastnícky podiel najskôr ponúknutý druhému spoluvlastníkovi. Tvrdenie, že p. K. nebol v žiadnom kontakte so svojou dcérou neobstojí, pretože v roku 2014 jej previedol spoluvlastnícke právo k predmetnému bytu a ostatným nehnuteľnostiam v súvislosti s tým, že za neho uhradila exekúcie viaznuce na týchto nehnuteľnostiach. Následne v roku 2016 bola spísaná zaopatrovacia zmluva medzi žalovaným a p. K.. Súd s odkazom aj na uvádzanú chronológiu nepovažoval za pravdivé tvrdenia o tom, že p. K. nebol s dcérou v kontakte dlhodobo, resp. od roku 2012 ako sa s ním mohol stretnúť žalovaný.

V súhrne súd konštatoval porušenie zákonného predkupného práva žalobkyne a z tohto dôvodu nesplnenie zákonných podmienok prevodu spoluvlastníckeho práva (v sporných nehnuteľnostiach) na žalovaného.

7. Súd odkázal aj na ďalšie okolnosti vyplývajúce z dokazovania, že L. K. mal značné problémy s alkoholom, alkohol dlhodobo požíval, neplatil výživné na svoju dcéru, dlhodobo nepracoval, poberal len sociálne dávky, z tohto dôvodu vzniklo aj veľké množstvo exekúcií na nehnuteľnosti v jeho vlastníctve. Aj z toho bolo možné vyvodiť vzťah medzi žalobkyňou a jej otcom ako nie bežný a vysporiadať sa aj s tvrdením žalovaného, že dcéra sa o otca nestarala. Vzájomný vzťah otca a dcéry bol jednoznačne daný dlhodobým spôsobom fungovania medzi nimi, spôsobom života otca žalobkyne a jeho vzťahu k nej, opačne aj vzťah žalobkyne ako dcéry k otcovi. Žalobkyňa svojmu otcovi pomohla vyplatiť v roku 2014 exekúcie po prevode polovice nehnuteľností, ktoré vlastnil jej otec, tým sa v nemalej miere pričinila na zachovaní jeho podielu na nehnuteľnostiach.

8. Podľa § 255 ods.1 Civilného sporového poriadku žalobkyňi v spore plne úspešnej priznal súd nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100% voči žalovanému v spore neúspešnému, poznamenal, že o výške náhrady trov rozhodne samostatným uznesením po právoplatnosti rozhodnutia.

9. V dopĺňacom rozsudku okresný súd vyšpecifikované nehnuteľnosti (tvoriace predmet konania) určil do dedičstva po nebohom poručiteľovi L. K., po prijatom závere, že v dôsledku porušenia zákonného predkupného práva žalobkyne neboli splnené zákonné podmienky prevodu spoluvlastníckeho podielu na žalovaného, z tohto dôvodu zaopatrovacia zmluva zo dňa 19.9.2016 v spojení s Dodatkom č. 1 zo dňa 19.9.2016 je neplatná.

10. Proti rozsudku sa odvolal v zákonnej lehote žalovaný, domáhal sa zmeny, v rámci nej zamietnutia žaloby, uplatnil si aj náhradu trov konania. Žalovaný namietal nedostatok nalievavého právneho záujmu žalobkyne z pohľadu ust. § 137 písm. c) CSP na požadovanom určení - neplatnosti zaopatrovacej zmluvy. Vytýka súdu, že opomenul právne významnú a v súdnej praxi už notoricky známu skutočnosť, že určovacou žalobou súd nerozhoduje o platnosti či neplatnosti právneho úkonu, ale o tom, či tu určité právo je alebo nie je. Vyriešenie otázky platnosti právneho úkonu v súdnej veci je otázkou „prejudiciálnou“, predbežnou, až následne je možné rozhodnúť o právne významnej skutočnosti/určení, či tu právo je alebo nie je. Okresný súd výrokom I. napadnutého rozsudku „vyriešil“ predbežnú otázku, ktorá nemá žiadnym spôsobom potenciál byť predmetom konania.

11. Žalovaný namieta ďalej, že súd dospel k záveru o neplatnosti Zaopatrovacej zmluvy zo dňa 19.9.2016 uzavretej medzi ním ako „opatrovateľom“ a L. K., nar. XX.X.XXXX, bytom N., A. I. č.XXX/XX ako „opatrovancom“ na základe nesprávneho právneho vyhodnotenia vykonaných dôkazov. Výsluchom svedkov Mgr. Z., Ing. Arch. N. R. a K. E. a prečítaním znaleckých posudkov znalcov z odboru písomoznalectva jednoznačne sa preukázala nepravdivosť tvrdenia žalobkyne o tom, že jej otec L. K. zaopatrovaciu zmluvu nepodpísal. Nad rámec žalovaný poukazuje aj na to, že toto svoje nepravdivé tvrdenie zrejme prezentovala žalobkyňa aj pred orgánmi činnými v trestnom konaní, pretože on/žalovaný bol pre podozrenie, že niekto mal falšovať podpis nebohého L. K. na zaopatrovacej zmluve vypočúvaný vyšetrovateľom Okresného riaditeľstva PZ v Martine. Keďže žalobkyňa nebola úspešná v nátlaku na neho cestou trestného stíhania ani cestou znaleckého dokazovania, pokračovala v konaní napriek tomu, že osoba poverená ňou alebo jej blízkou osobou (osobami) sa snažili jeho/žalovaného presvedčiť, aby túto vec vyriešil mimosúdne. Keď už prejavil ochotu usporiadať tento spor mimosúdne, náhle to žalobkyňa poprela a negovala skôr vyvinutú aktivitu. On si je toho vedomý, že tieto ním uvádzané tvrdenia sú z hľadiska právneho posúdenia veci bezpredmetné, považuje ale v záujme pravdivého opísania konania žalovanej za dôležité poukázať na jej aktivity alebo osôb z okolia jej blízkych.

12. Podľa odvolateľa súd v odôvodnení rozsudku postavil žalobkyňu do svetla opustenej dcéry otca alkoholika, ktorý si nezaslúžil jej pozornosť ani v čase, kedy už evidentne bol na konci so svojimi silami a bol odkázaný na starostlivosť iných. Pri výsluchu svedkov súd mimoriadnu pozornosť venoval tomu, či L. K. - otec žalobkyne bol osobou, ktorá nadmerne požívala alkoholické nápoje a či z tohto dôvodu nemala žalobkyňa dôvod svojho otca ignorovať a neposkytovať mu pomoc, keď bol na to odkázaný. On súhlasí s tým, že L. K. poznal ako muža, ktorý bol susedom rodiny jeho družky - svedkyne K. E. a ako osobu, ktorá nevedela usporiadať život práve kvôli tomu, že požíval nadmerne alkohol, vodil si

domov svojich kamarátov s podobným problémom a nebol v kontakte so svojou dcérou - žalobkyňou. On L. K. nepoznal predtým, než sa do domácnosti priateľky - svedkyne K. E. prisťahoval. Súhlasí s tým, že L. K. sa k svojej dcére nesprával tak ako by sa mal otec k svojmu dieťaťu správať. Vnímal situáciu, ktorá už existovala v čase, kedy ho spoznal, že dcéra otca ignorovala zrejme preto, že sa o ňu riadne v jej detstve nestaral, nežili spolu a neplnil si riadne svoje povinnosti voči nej. Vnímal aj to, že L. K. sa cítil byť opustený a dcérou podvedený, ktorá ho podľa neho pripravila o majetok. Práve to, že L. K. žil neusporiadaným životom, - na čo už boli svojim spôsobom zvyknuté svedkyne Ing. arch. R. a E., - jemu/žalovanému keď začal žiť v spoločnej domácnosti so svedkyňou K. E. - v hornej polovici domu a spoznal L. K., - nevyhovoval, prekážal, vadil spôsob života aký L. K. viedol, začal robiť v spoločnom dome „poriadky“. Keď bolo treba, vyhnal zo záhrady kamarátov, ktorí za L. K. chodili piť alkohol a bránil im v prístupe do domu a do záhrady. Postupne sa s L. K. zblížili, potykali si, dôverne sa oslovovali, zrejme si aj L. K. uvedomoval nesprávnosť svojho životného štýlu. Žalobkyňa - dcéra L. K. nenavštívila ani jedinýkrát, ani len neskúsila svojho otca kontaktovať a nejavila o neho záujem. L. K. v ňom/žalovanom našiel oporu, rozumel si s ním, začal ho rešpektovať, spolu veľmi dobre, dá sa povedať aj familiárne vychádzali. L. K. ale dobehla jeho minulosť, jeho životný štýl a zanedbávanie starostlivosti o svoje zdravie, náhle utrpel vážne zdravotné problémy a napriek tomu, že on a svedkyne, aj pracovníčka ÚPSVaR v Martine sa pokúsili kontaktovať jedinú rodinnú príslušníčku L. K. - žalobkyňu, táto o svojho otca záujem neprejavila, v situácii vážneho ohrozenia jeho života o neho žiadny záujem nemala. On už sa preto ako osoba, ktorá mala vytvorený vzájomne blízky vzťah k L. K. sa o neho staral tak ako to mala urobiť jeho dcéra. Žalobkyňa vedela, že bola jedinou príbuznou L. K., ktorá mu mohla poskytnúť pomoc v ťažkej životnej situácii, ktorú už nemohol svojimi silami zvládnuť, napriek tomu to neurobila čo sa nedá ospravedlniť tým, že otec o ňu predtým záujem nemal.

13. On/žalovaný po pokuse riešiť situáciu so žalobkyňou začal sa starať o bezvládneho a na opateru iného odkázaného otca žalobkyne. Robil to nie ako jeho sused, ale aj ako človek, ktorý cíti, že ide o blízkeho človeka, s ktorým prežil niekoľko rokov, ktorému sa snažil pomáhať, aby nepil alkohol, aby žil zdravšie, pretože mu na ňom záležalo. O L. K. sa staral ako o vlastného príbuzného, považoval to aj za správne a aj za svoju povinnosť k blízkeму človeku. Napokon keď L. K. zomrel, opäť on/žalovaný bol tým, ktorý sa o jeho telesné pozostatky postaral, žalobkyňa ani nevedela kým nezačalo dedičské konanie, že jej otec zomrel.

14. Odvolateľ považuje za správny postup súdu pokiaľ zameral dokazovanie na vyhodnotenie právnej otázky, či možno vzťah medzi ním a p. L. K. považovať za vzťah blízkych osôb v zmysle § 116 Občianskeho zákonníka. Aj on považuje za nesporné, že s L. K. neboli blízkyimi osobami v zmysle príbuzenského vzťahu, preto bolo nutné vysporiadať sa s tým, či by L. K. a on/žalovaný v čase podpísania zaopatrovacej zmluvy boli osobami, ktoré by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, druhá dôvodne pociťovala ako vlastnú ujmu. S touto otázkou sa ale nedá vysporiadať inak, než na základe popisu vzťahov medzi takýmito osobami a ich interpretácie v konkrétnom čase, mieste a prostredí. Súd takéto hodnotenie a posudzovanie v súdnej veci odignoroval. Sústredil sa na konštatovanie, že žalobkyňa mala právo ignorovať svojho otca, pretože ju ignoroval otec v čase, keď bola závislá na jeho výchove a výžive. S takýmto hodnotením medziľudských vzťahov sa súhlasiť nedá najmä s prihliadnutím na základné interpretačné pravidlo hodnotenia právnych vzťahov v civilnom práve ustanovené v § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Predmetné ustanovenie výslovne uvádza, že výkon práv a povinností v občianskoprávných vzťahoch nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.

15. Je názoru, že človeku v núdzi (tobôž už vlastnému otcovi) musí iný človek pomôcť, či už je to jeho príbuzný, priateľ alebo nepriateľ. Nie je možné tvrdiť, že ignorovanie umierajúceho otca - alkoholika dcérou, o ktorú celý život neprejavoval ten záujem ako mal prejavovať otec k svojej dcére - je správne a v súlade s dobrými mravmi. Takéto ignorovanie kohokoľvek - nieto vlastného otca - je podľa všeobecne zaužívaných pravidiel správania sa ľudí - v rozpore s dobrými mravmi. Podstatný ale nie je vzťah medzi žalobkyňou a jej otcom L. K., ale kvalita vzťahu medzi ním/žalovaným a L. K. v čase podpísania zaopatrovacej zmluvy. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že medzi ním a L. K. sa už v čase predtým ako kulminovali jeho zdravotné problémy v prvej polovici roku 2016 bol vytvorený vzájomne blízky vzťah. Jemu záležalo na tom, aby L. K. žil zdravšie, aby si neubližoval pitím alkoholu a javmi s tým súvisiacimi. Staral sa aj o spoločný dvor, dom a podobne. Už v čase pred hospitalizáciou L. K. mu záležalo na jeho osude, zdraví a podobne, tento jeho záujem a starostlivosť L. K. opätovoľoval tak, že ho rešpektoval, nechal si poradiť, dovolil, aby mu tykal hoc on bol od neho oveľa mladší a kedysi to bol pre neho úplne neznámy a cudzí človek. Vzťah medzi ním a L. K. bol vzájomne blízky, vytvorilo sa medzi nimi puto ako

medzi blízkymi osobami. Skutočnosť, že sa jednalo o vzťah, kedy jeden pociťoval ujmu, ktorú by utrpel druhý ako svoju vlastnú sa nielen potvrdilo, aj dokázalo navyše aj tým, že on/ žalovaný sa osobne (aj s pomocou svedkyne svojej družky K. E.) postaral o pána L. K. keď bol bezvládny, chorý a odkázaný na starostlivosť svojich blízkych, za ktorých považoval jeho/žalovaného a jeho družku. Tieto skutočnosti nepochybne vyplývajú z výpovedí jeho, aj svedkýň E., Ing. arch. R.. V takejto situácii sa rozhodol s ním L. K. uzavrieť zaopatrovaciu zmluvu nielen ako sused, ale hlavne ako osoba, ktorá ho považovala za sebe blízku osobu a on/žalovaný ako osoba, ktorá sa o L. K. starala a postarala. Je evidentné, že obaja navzájom mali vytvorený taký vzťah, aký pre splnenie definície blízkych osôb vyžaduje § 116 Občianskeho zákonníka, následne z týchto dôvodov nedošlo pri uzavieraní zaopatrovacej zmluvy k porušeniu predkupného práva žalobkyne v zmysle § 140 Občianskeho zákonníka.

16. Žalovaný sa odvolal aj voči dopĺňajúcemu rozsudku, v ktorom okresný súd presne špecifikované nehnuteľnosti vo výrokovej vete (tvoriace aj predmet zaopatrovacej zmluvy) určil do dedičstva po nebohom otcovi žalobkyne. Aj v tomto rozsahu žiada v rámci zmeny zamietnutie žaloby. Prioritne zotrúva na dôvodoch odvolania podaného voči meritórnemu rozsudku, navyše namieta, že okresný súd v dopĺňacom rozsudku žiadnym spôsobom neodôvodnil, prečo po vyriešení predbežnej otázky platnosti/neplatnosti zaopatrovacej zmluvy v znení jej dodatku určil predmetné nehnuteľnosti do dedičstva po zosnulom L. K.. Zotrúva na odvolacích dôvodoch týkajúcich sa nesprávnosti a nezákonnosti rozhodovania, ktoré viedli súd k záveru o neplatnosti zaopatrovacej zmluvy a jej dodatku, tieto dôvody už opísal v odvolaní proti rozsudku (v bodoch 6 - 9), na ne v celom rozsahu odkazuje. Podľa odvolateľa dopĺňací rozsudok neobsahuje zákonné náležitosti vyžadované podľa § 220 ods. 2 CSP, nie je možné z neho zistiť ako súd dospel k záveru, ktorý vyslovil vo výrokovej časti. Poznamenáva, že podľa ustálenej súdnej praxe absencia dôvodov rozhodnutia súdu je vadou, ktorá spôsobuje nielen jeho nepreskúmatelnosť ale je zároveň aj porušením práva účastníka na súdnu ochranu a vedie k zrušeniu rozsudku.

17. Žalobkyňa v písomnom vyjadrení k odvolaniu žiada potvrdenie rozsudku. Podľa jej názoru okresný súd zistil skutkový stav veci riadne, náležite správne a v súlade s príslušnými právnymi predpismi sa vysporiadal so všetkými skutočnosťami, ktoré počas konania vyšli najavo a aj po vykonaní predložených dôkazov dospel k správne rozhodnutiu. Žalobkyňa zdôrazňuje, že súd dostatočne a s odbornou starostlivosťou vyhodnotil právnu otázku blízkych osôb v zmysle ustanovenia § 116 Občianskeho zákonníka vo vzťahu žalovaného a zosnulého L. K.. Nesúhlasí s odvolacím tvrdením žalovaného, že súd ju postavil do svetla opustenej dcéry otca - alkoholika a sústredil sa len na to, že ona mala právo ignorovať svojho otca, - takáto argumentácia žalovaného podľa nej naznačuje nepochopenie odôvodnenia rozsudku a snahu upriamiť pozornosť na irelevantné skutočnosti, ktoré súd v závere len konštatoval. Tvrdenia žalovaného o preukázaní jeho vzťahu s osobou zosnulého L. K. ako blízkych osôb založené len na splnení podmienky, že by ujmu, ktorú utrpel jeden z nich, druhý dôvodne pociťoval ako vlastnú je nedostatočné, nakoľko zákon predpokladá kumulatívne splnenie ďalších podmienok, a to, aby boli navzájom v pomere rodinnom alebo obdobnom. Žalovaná vychádzajúc z citácie ustanovení § 140, § 116 Občianskeho zákonníka má za to, že žalovaný a zosnulý L. K. neboli príbuzní v priamom rade, preto pri preukázaní ich vzťahu ako blízkych osôb je nutné, aby preukázali kumulatívne splnenie dvoch podmienok druhej skupiny subjektov, a to: a) sú navzájom v pomere rodinnom alebo obdobnom a b) ak ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, druhá dôvodne pociťovala ako vlastnú ujmu. Zákonodarca rozšíril okruh osôb (pokrvných) príbuzných a o vzdialenejších príbuzných (švagor, druh, družka) o osoby žijúce v spoločnej domácnosti, ak takýmto spolužitím vytvorili vzťah obdobný rodinnému vzťahu, vzťah jedného manžela k príbuzným druhého manžela, vzťah jedného z manželov k nevlastnému dieťaťu, pokiaľ s takýmto dieťaťom žije v spoločnej domácnosti a podobne. Pre naplnenie znakov definície blízkej osoby musia vyššie uvedené prípady/osoby súčasne splniť aj druhú podmienku, aby intenzita a kvalita vzájomných vzťahov osôb bola taká, že ujmu, ktorú by utrpela jedna z týchto osôb, druhá dôvodne pociťovala ako svoju vlastnú. Pociťovanie takejto ujmy je podmienkou subjektívnou, na jej preukázanie nie je postačujúce len tvrdenie dotknutej osoby, ale aj dôvodnosť tohto pocitu, čo prislúcha uváženiu súdu, pričom tento nevychádza len z duševného stavu/pocitu dotknutej osoby, ale predovšetkým z hľadiska objektívneho a spoločenského.

18. Žalobkyňa nevylučuje, že by medzi žalovaným a jej otcom zosnulým L. K. nemohol byť nadštandardný vzťah susedský, avšak samotné naplnenie druhej podmienky vychádza zo subjektívneho pocitu žalovaného a vnútorného emocionálneho vzťahu, ktorý nemožno vymedziť paušálnymi a merateľnými veličinami. Naplnenie obsahu druhej podmienky v súdenom prípade nie je smerodajné,

keďže samotný subjektívny pocit na určenie toho, či tu vzťah blízkych osôb je alebo nie je, je nepostačujúci. Aj za predpokladu, že by naplnenie druhej/subjektívnej podmienky bolo žalovaným preukázané, nemožno hovoriť o vzťahu blízkej osoby z dôvodu, že nebola naplnená podmienka prvá, skutočnosť, že žalovaný v zmysle vyššie uvedeného nebol vo vzťahu k zosnulému L. K. ani príbuzným a ani osobou v rodinnom alebo v obdobnom vzťahu. Žalobkyňa v súhrne uvádzaných súvislostí zotrúva na svojej zásadnej argumentácii, že uzavretím zaopatrovacej zmluvy bolo porušené jej zákonné predkupné právo, preto navrhuje odvolanie žalovaného zamietnuť.

19. V ďalšom štádiu odvolacieho konania strany sporu už žiadne písomné podania nedoručili.

20. Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací (§ 34 Civilného sporového poriadku, ďalej iba „CSP“), po zistení, že odvolanie podala v zákonom stanovenej lehote na to oprávnená strana sporu proti rozsudku, voči ktorému je odvolanie prípustné, viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania, bez nariadenia odvolacieho pojednávania, rozsudok okresného súdu podľa § 389 ods. 1 písm. b), písm. c) CSP zrušil a v zrušenom rozsahu (vrátane zrušeného dopĺňacieho rozsudku) vrátil podľa § 391 ods. 1 CSP okresnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

21. Krajský súd vyhodnotil odvolanie žalovaného za dôvodné.

22. Predmetom posudzovania bola žaloba, ktorou sa dňa 25.5.2017 domáhala žalobkyňa voči žalovanému: určenia neplatnosti Zaopatrovacej zmluvy zo dňa 19.9.2016 v spojení s Dodatkom č. 1 zo dňa 19.9.2016 uzatvorenej medzi N. N., rod. N., nar. XX.X.XXXX, bytom C., XX. A. XX/XX ako „opatrovateľom“ a L. K., nar. XX.X.XXXX, bytom A. I. XXX/XX, N. ako „opatrovancom“. Ďalej sa domáhala určenia, že nehnuteľnosti vo vlastníctve N. N., bytom C., XX. A. XX/XX, v kat. území N., zapísané na LV č. XXXX ako pozemok parc. registra „C“ č. 791/3 o výmere 248 m², druh pozemku - záhrady, pozemok parc. registra „C“ č. 791/5 o výmere 114 m², druh pozemku zastavané plochy a nádvorcia, v spoluvlastníckom podiele 1 a nehnuteľnosť zapísaná na LV č. XXXX ako byt č. X na prízemí vo vchode č. XX rodinného domu so súp. č. XXX - stavba v katastri nehnuteľností označená a evidovaná ako 2 bytové jednotky - ul. A. I. XX, postavený na pozemku parc. registra „C“, č. 791/2 o výmere 434 m², druh pozemku zastavané plochy a nádvorcia, v spoluvlastníckom podiele 1, pozemok - parc. registra „C“, č. 791/2 o výmere 434 m², druh pozemku zastavané plochy a nádvorcia, na ktorom je postavená stavba so súp. č. XXX - rodinný dom s názvom stavba 2 bytové jednotky - ul. A. I. XX, pozemok parc. registra „C“, č. 791/2 v spoluvlastníckom podiele 2/4-iny, patria do dedičstva po poručiťovi L. K., ktorý zomrel dňa XX.X.XXXX.

23. V súdnej veci je dokazovaním preukázané, že predmet sporu/pozemky presne vyšpecifikované, nehnuteľnosti konkrétne vymedzené, tvorili predmet Zaopatrovacej zmluvy uzavretej dňa 19.9.2016 v spojení s Dodatkom č. 1 zo dňa 19.9.2016 uzatvorenej medzi otcom žalobkyne L. K. ako opatrovancom a žalovaným N. N. ako opatrovateľom. Znaleckými posudkami bolo jednoznačne vyvrátené tvrdenie žalobkyne, že by podpis L. K. na zaopatrovacej zmluve nemal byť jeho podpisom.

24. Následne, neplatnosť zaopatrovacej zmluvy okresný súd posudzoval z pohľadu ďalšieho dôvodu žalobkyňou namietaného, t. j. že bolo porušené jej predkupné právo ako podielovej spoluvlastníčky, keďže spoluvlastnícky podiel opatrovanca nebol jej ponúknutý na odkúpenie, pritom sa nejednalo o prevod blízkej osobe, tak pre nesplnenie zákonnej ponukovej povinnosti neboli splnené ani zákonné podmienky prevodu vlastníckeho práva k predmetu sporu.

25. Treba súhlasiť s názorom odvolateľa/jeho právneho zástupcu, že otázka dodržiavania/ porušenia predkupného práva z pohľadu ustanovenia § 140 Občianskeho zákonníka, vo vzťahu k zásadnej vecnej otázke - určenia nehnuteľnosti/tvoriace predmet zaopatrovacej zmluvy do dedičstva po nebohom otcovi žalobkyne, je otázkou tzv. prejudiciálnou, keďže až po jej ustálení je možné posúdiť otázku platnosti/ neplatnosti právneho úkonu, nadväzne prijať aj vecný záver o tom, či bol/ nebol poručiťel' ku dňu svojej smrti vlastníkom v prevodnej zmluve vymedzených nehnuteľností, či budú/ nebudú po ňom tvoriť predmet dedenia.

26. Podľa § 140 Občianskeho zákonníka, ak sa spoluvlastnícky podiel prevádza, majú spoluvlastníci predkupné právo, ibaže ide o prevod blízkej osobe (§ 116, § 117 OZ). Ak sa spoluvlastníci nedohodnú na výkone predkupného práva, majú právo vykúpiť podiel pomerne podľa veľkosti podielov.

27. Pri právnom posúdení dodržania/porušenia predkupného práva z pohľadu ust. § 140 Občianskeho zákonníka je právne významné, či sa prevod /prevodný úkon realizoval blízkej osobe.

28. Podľa § 116 Občianskeho zákonníka, blízkou osobou je príbuzný v priamom rade, súrodenec, manžel, iné osoby v pomere rodinnom alebo obdobnom sa pokladajú za osoby sebe navzájom blízke, ak by ujmu ktorú utrpela jedna z nich, druhá dôvodne pociťovala ako vlastnú ujmu.

29. Najvyšší súd Slovenskej republiky už vo svojom uznesení č.k 5Cdo/32/2017 zo dňa 27. júna 2018 konštatoval, že „ Zákon v ustanovení § 116 veta za podkočiarkou Občianskeho zákonníka nedáva priamu odpoveď na tú otázku, ktoré kritériá, skutočnosti a okolnosti treba zohľadniť pri prijatí záveru, či ide o osobu blízku alebo nie, nestanovuje žiadne presné kritériá, z ktorých by záver o tom, že ide o osobu blízku vyplýval. Je tomu tak preto, že každý jeden prípad je individuálny a každý jeden vzťah medzi osobami jedinečný, založený na rôznych väzbách a okolnostiach. Aby tak rozhodnutie o existencii blízkosti osôb bolo správne, zákonné a spravodlivé, nie je možné určiť presné hranice, kedy vzťah týchto osôb už naberá charakter vzťahu blízkej osoby. Citované ustanovenie je totiž jednou z právnych noriem, ktoré právna teória nazýva právnou normou s relatívne neurčitou hypotézou, t.j. normou ktorých hypotéza nie je stanovená právnym predpisom a ktorá tak prenecháva súdu na zvážení v každom jednotlivom prípade, aby sám vymedzil hypotézu právnej normy z širokého, vopred neobmedzeného okruhu okolností.“ Podľa uvedenej právnej úvahy, ktorú si aj odvolací súd osvojuje, potom názor okresného súdu v tejto odvolaní napadnutej veci, že ustanovenie § 116 Občianskeho zákonníka nezahrnulo do definície blízkej osoby „ suseda „, je právny argument iba formálny, o to viac keď okresný súd sa vôbec nezaoberal konkrétnou kvalitou a intenzitou vzájomného vzťahu poručiteľa a žalovaného v dobe rozhodnej. Navyše aj samotný okresný súd poukazuje v dôvodoch rozhodovania, že „ musí byť ich vzťah (žalovaného a poručiteľa) vzájomne posudzovaný ako vzťah výnimočný, vymykajúci sa z bežného koloritu rodinných vzťahov - avšak v písomnom odôvodnení rozhodnutia komplexné hodnotenie, či medzi žalobcom a žalovaným sa jednalo o vzťah výnimočný, vymykajúci sa z bežného koloritu rodinných vzťahov jednoznačne absentuje. Z tohto pohľadu písomné odôvodnenie rozhodnutia nezodpovedá ani kritériám ust. § 220 ods. 2 Civilného sporového poriadku.

30. Oprávnené vytyka odvolateľ, že v súdnej veci prioritu nemalo hodnotenie, rozoberanie, posudzovanie kvality vzťahu medzi žalobkyňou a neb. L. K. ako otca dcéry navzájom ale individuálne posúdenie a vyhodnotenie či žalovaným tvrdený vzťah (na základe ním uvedených okolností a produkovaných dôkazov) možno kvalifikovať v rozhodnej dobe ako vzťah osôb blízkych, či žalovaný a otec žalobkyne mohli byť osobami blízkymi v pomere obdobnom pomeru rodinnému, vychádzajúc zo zásady „ ak by ujmu ktorú utrpel jeden z nich druhý pociťoval ako ujmu vlastnú „. Súdna prax navyše už uzavrela, že pri splnení tejto podmienky majú iné osoby v pomere rodinnom alebo obdobnom postavenie osôb navzájom blízkych bez ohľadu na to, či žijú v spoločnej domácnosti.

31. Ujmu, ktorú utrpí jedna osoba, pociťuje druhá osoba dôvodne ako ujmu vlastnú nielen preto, že sú (navzájom) v pomere rodinnom alebo obdobnom, ale vždy len vtedy, ak je ich vzájomný vzťah hlavne po stránke citovej natoľko intenzívny, že každý z nich považuje za „ svoju „ osobne sa ho dotýka/ každú ujmu, ktorá by sa prihodila tomu druhému.

32. Keďže okresný súd v súdnej veci vecné otázky zásadného významu v rovine skutkovej ani v rovine právnej neposudzoval a z tohto dôvodu nezodpovedal komplexne, jeho záver konštatujúci opodstatnenosť žaloby je predčasný.

33. Na základe uvádzaných úvah a súvislostí odvolací súd nemohol rozsudok okresného súdu ani potvrdiť ani zmeniť, ale musel v celom rozsahu - v spojení aj s dopĺňacím rozsudkom zrušiť a mu vrátil vec na ďalšie konanie a rozhodnutie. V ďalšom štádiu je povinnosťou okresného súdu riadiť sa pripomienkami a vysloveným názorom odvolacieho súdu (vyargumentované v predchádzajúcich odsekoch), v novom rozhodnutí rozhodne aj o náhrade trov tohto odvolacieho konania.

34. Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním v senáte v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu je dovolanie prípustné za podmienok vymedzených v § 420 CSP.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedených v § 127 ods. 1 CSP (ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpísania) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody), čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k niektorej z uvedených väd. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

Dovolanie sa podáva v lehote 2 mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia uznesenia v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

Podľa § 429 ods. 1 CSP dovolateľ musí byť zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom. Povinnosť podľa § 429 ods. 1 CSP neplatí v prípadoch vymedzených v § 429 ods. 2 CSP.